

nítejša cvetica, ona je znamenje najlepše in najplemenítejše čednosti: svete ponižnosti. Vi, mlada dekletca, ki vam šopek dèhtečih vijolic tako lepo zaljša mlada nedrija, učite se od njih ponižnosti. Pod šopkom v deviškem srci naj se vam vedno razcveta ta najplemenítejša cvetica! Takó si smo ogledali preljubo „dèhtečo vijolico“, katero gotovo vsak pozná in z veseljem stegne roko po njej. A pazite da se ne varate! Mnogo je tudi tacihi vijolic, ki so dehtečej prav podobne, kakor da bi si bile sestre. Da, zeló so si v rodu, samo onih lepih lastnosti nemajo, katere ima „dèhteča vijolica.“ Podobne so izpridenim otrokom, ki so dobre lastnosti svojih roditeljev zamenili s slabimi. Taka je n. pr. pasja vijolica (*viola canina*), ki cvetè malo pozneje, meseca maja in junija. Njeno modro oblačilce je bolj blede ter ne diši nič bolje nego trava med katero rastejo.

A še mnogo drugih sorodnic imá „dèhteča vijolica.“ Gotovo poznate njene mnogobrojne tetke in tetice, ki je vrtnik gojí v svojem vrtu. To so níčeve in prevzetne stvarce, ki se rade ponašajo s svojimi lepimi oblačilci! — Skoro da je nij barve, ki bi je ne imele na sebi. Stojé našemljene s svilo, v svetlih oblačilih, da vas oči bolé kadar je gledate — a zraven so še nališpane z vsakovrstnimi in prav smešnimi čirečarami.

Te vijolice dobódo svojo lepoto le vsled umetne vrtnikove odgoje; a vsaka ima svoje posebno in pomenljivo imé. So se že človeku nekako priljubile, da jim je dal tako lepa imena.

Take vrste vijolic je sirotica (*viola tricolor*). Francoz jo imenuje: *misel*, Lah: *vzdih*. Tukaj, otroci, lahko malo pomislite, zakaj ima vsa ta imena. Brez posebnega vzroka je človek gotovo nij tako krstil.

Druga se imenuje *mačeha* (*viola arvensis*). A ta ne raste po vrtéh; večkrat se pomeša celó med plevel. Prav pogosto jo najdete po pustih njivah in strniščih. Ondu raste zanemarjeno na opustóšenej zemlji, katero so že poprej izsrkale druge rastline. Obrazec ima bled in ubožno oblačilce. Nobeden je nema rad, vsak jo pisano gleda — *mačeha*. A vendar je zadovoljna, tiho se veseli svojega življenja in cvetè do meseca oktobra, dokler je kmetovalčev plug ne zakoplje in zima svojega belega, mrtvaškega prta ne pogrne čez njen grob.

Kako podoben je ubog, z malim zadovoljen človek tej cvetlici! Popolnem dobrovoljen se niti ne zmení za slastí in veselje bogatina ter se borno trudi za svoj obstanek noč in dan. A vendar rad žíví do zadnje ure. Potlej, ko mu starost razorje čelo, ko smrt njegovo truplo položí v črni grob — potlej počiva in sladko spava, da v novej pomladi vstane poveličan iz groba. —

D. Majarón.

Ptičje jajce.

S pomladi, kadar zazori prvo življenje v naravi, o velikej noči, delé se pridnim otrokom krasni piruhi. Kako so lepo rundeči, a nekateri še celó pisani; ne vem, kateri se vam bolj dopadejo, dragi otroci! ali to lahko rečem, da malo kdo med vami vé, iz česa sèstoji piruh ali bolje rečeno jajce. Dobro bi bilo tedaj, da se malo poménimo o tem.

Jajce je na jednom konci topejše, a na drugem ostrejše; njegova oblika je tedaj podolgasto-okrogla, jajčasta. Zunanja lupina je apnena in je bela ali razno pisana; pod lupino se nahaja tenka kožica, ki obdaja tekoči beljak, ka-

teri se v gorkeji vodi strdí v belo, povsod jednako snov. Notranje plasti beljaka so nekoliko gostejše nego zunanje. Sredi beljaka je rumenjak tudi v lastnem kožnatem póvoji, okrogel kakor najoblejša krogla. V trdo kuhanem jajci se rumenjak lahko zdrobí ter ima barvo žolto (rumeno), včasí celó rúdečo in zeleno. Sredi rumenjaka je tako zvano očesce. Ptič se naredí iz rumenjaka, belják mu je le prva hrana. Zares, veliko čudo je to, da se iz jedne tekočine tako različne stvari delajo: trda kost, mehko meso, kri in perje, in — živa stvar. Kdo bi se tu ne vklanjal vsemogočnosti Stvarnikovej!

v.

Prírodepisno - natoroznansko polje.

Beloglavi jastreb.

Ali ga vidíte, otroci, grdega in požrešnega jastreba! Užé njegova vnanja podoba nam je zoprna. Le pogledjte ga, kako neukretno truplo ima, prsteno perje, golo glavo in gol vrat. Vem, da se vam ne dopada, a vendar treba, da vam nekoliko povem o njem. Poslušajte dakle!

Jastreb se šteje k največjim in najmočnejšim pticam, ki živé po vročih krajih sveta. Ta požeruh, ki ga imate danes pred očmi, prebiva po vsej Afriki, v Siriji in južnej Evropi, časih priletí še celó k nam. Glavo in vrat ima skoraj gol, obrastena sta le s kratkim, zeló redkim, ščetinastim mahom, ki se na spodnjem vratu podaljša, v nekak pernat ovratnik (krežljec). Kljun ima debel in močan, ter je na koncu kljukasto zakrivljen. Na nogah ima po štiri močne prste, s topimi in le malo zakrivljenimi kremplji.

Po noči se ta velika ptica pridružuje v gorah, a okoli póldne izletí in kroži po ravninah. Iz neizmerne višave preží z bistrim očesom na vsako večjo mrhovino in ko jo ugleda, spustí se skoraj naopično nanjo ter jo žré z neizrečno samogoltnostjo. Navadno se okoli jedne mrhovine zbere po več jastrebov, ki se med žretjem neprestano koljejo in bijó. Ni je tako smradljive mrhe in nesnage, da bi je jastreb ne požrl. Njegova požrešnost je tolika, da na jedenkrat pogoltne po 1 do 2 Kilograma mesá ter se tako nažré, da se potlej ne more več vzdigniti od tal; pri tej priložnosti ga je lahko ujeti. Po vročih krajih sveta je ta ptica zeló potrebna in koristna. V južnih krajih Evrope, posebno pa v Aziji in Afriki crknetine nihče ne zakopava. Kjer koli kaka žival pogine tam jo gospodar pusti ležati. V velikej vročini bi to hitro začelo gnjiti, smradovi bi okužili zrak in mnogo kužnih bolezni bi nastalo. Zatorej so jastrebi v takih krajih človeku največji dobrotniki, oni čistijo ulice, dvorišča in mesnice, ter vsako mrtvo truplo hitro spravijo v kraj. Zato ga pa po takih krajih pusté v miru in nihče mu ne storí nič žalega. Naš učeni gosp. profesor Fr. Erjavec pripoveduje v knjigi „Živali v podobah“, da so 1775. leta na Šmárinej gori na Kranjskem ubili beloglavega jastreba, a 1835. l. so v Dolu pod Ljubljano jednega jastreba živega vjeli in ga poslali na Dunaj. Jastreb je tako velika ptica, da je po 110 centimetrov dolg, a z razpetimi perotnicami meri celó po dva metra.